

Kommentar till Bo Sandelin och Niklas Sarafoglou

I en artikel i Ekonomisk Debatt nr 3.1997 tar Sandelin och Sarafoglou upp artikelpublicering som en typ av kvantifiering av forskning. Artikelns hypotes rör huruvida mängden publicerade artiklar är ett bra mått på den forskning som bedrivs på ett universitet eller en ort samt hur information från artikeldatabaser bäst bör utnyttjas vid kvantifiering av forskning. Författarna för också en argumentation som går ut på att ökningen av artiklar och sammanläggningss-avhandlingar på bekostnad av monografier främst beror på forskarnas egna behov att exponera sig och sin forskning. Det må vara hänt att detta är ett drivande motiv, men det finns också några stora praktiska fördelar med artiklar framför monografier, artikelpublicering sprider information fortare än monografier och det ökar också tillgängligheten av data och material.

I många akademiska fält går utvecklingen mycket fort, det är inget unikt för min disciplin, laborativ arkeologi. Då det är min disciplin jag känner är det dock där jag ser exempel på metoder och resultat

vilkas utveckling har varit helt beroende av artikelpublicering (den så kallade PCR-metoden, Polymeras Chain Reaction, är en sådan (Mullis & Faloona [1987])). Det tog ytterligare några år att förfina metoden, men kring skiftet till 90-talet började metoden att användas för att nå andra forskningsresultat än att utveckla metoden i sig. I dag tillämpas den på snart sagt varje laboratorium som arbetar med DNA på något sätt. Metoden har således nått utanför den akademiska sfären och återfinns så väl på sjukhus som i matvarukontroll och avelskontroll etc. Det ofantliga genomslag PCR-metoden har haft på så kort tid beror naturligtvis på det vetenskapliga utbyte forskare runtom i världen har haft, då främst genom artikelpublicering. Monografier hade varit otänkbart i det här fallet då det krävs långt mer tid att författa och ge ut en sådan. Metoden hade inte funnits ute på sjukhus om artikelpublicering inte tillämpats. Det är inte ovanligt att man tar hänsyn till teknisk utveckling och teknikspridning när man startar ett stort projekt i dag. HUGO-projektet (Human Genom Project), som har till uppgift att kartlägga ett antal organismers totala arvs massa, förutsätter en teknisk utveckling och teknikspridning i sin tidsram (Brown [1989]). Artikelpublicering är nödvändigt för den hastighet i informationsflödet som dagens forskning kräver.

Den andra punkten, som delvis hänger samman med den första, är att artikelpublicering ökar tillgängligheten på data och material. Det är inte ovanligt att en forskare "monopoliserar" ett unikt material (tex ett arkeologiskt eller paleozoologiskt fynd) eller data han samlat in (tex uppgifter om en arts demografi eller en DNA-sekvens). Om forskaren i fråga ämnar pub-

Fil kand ANDERS GÖTHERSTRÖM är verksam som doktorand inom SIV-projektet (Svealand in the Vendel and Viking periods) på Arkeologiska Forskningslaboratoriet vid Stockholms Universitet. Hans huvudsakliga forskningsområden är hur DNA bevaras i arkeologisk vävnad och vilka arkeologiska frågor som kan besvaras genom molekylärgenetiska analyser av DNA extraherat ur arkeologisk vävnad.

licera sina uppgifter i en monografi minskar tillgängligheten kraftigt då det tar tid att skriva en sådan och den dessutom ofta kan vara svår att få tag på. Genom att publicera data i en artikel blir materialet tillgängligt för vidare forskning fort och enkelt.

Därtill har forskaren själv en stor fördel av artikelpublicering i och med att han kan få värdefulla reaktioner på sin forskning under projektets gång. En artikel kan leda till repliker (som i det här fallet) och andra artiklar samt inlägg på konferenser som forskaren kan ha nytta av under projektets fortsatta utveckling. Sparar man däremot alla sina data till en stor slutpublikation är det svårt att veta var den kommer att landa. Det kanske rentav blir så att resultaten är föråldrade redan när de kommer ut.

Sammantaget vill jag påstå att utvecklingen mot artikelpublicering och sammanläggnings-avhandlingar och från monografier kanske framför allt har sin grund i behovet av ett kraftigt informationsflöde i båda riktningarna (så väl till som från forskaren) och inte enbart i forskarens exponeringsbehov, även om detta säkert också är en viktig faktor. Visserligen är jag inte verksam i ekonomi och jag har ringa kunskaper i de speciella förutsättningarna som kan råda i den disciplinen, men jag föreställer mig att kreativiteten, nyfikenheten och diversiteten på idéer är lika stor inom ekonomisk forskning som inom andra sektorer och kravet på informationsflödet torde således vara lika högt. Jag anser därför att Sandelin och Sarafoglou ger en förenklad bild av faktorerna bakom den ökade artikelpubliceringen i sin artikel.

Referenser

- Brown, T. [1992], *Genetics, a Molecular Approach* Chapman & Hall, London
- Mullis, T & Faloona, F, [1987], "Specific Synthesis of DNA in Vitro via a Polymerase Catalyzed Chain Reaction", *Methods in Enzymology* vol 155, s 335-350.
- Sandelin, B. & Sarafoglou N. [1997] "Artikelpublicering – vad säger amerikanska databaser?", *Ekonomisk Debatt*, årg 25, nr 3, s 155-160.